

O'ZBEKISTONDA VENCHUR BIZNESINI RIVOJLANTIRISH

Salaxitdinova Laylo Muxammadovna
Samarqand iqtisodiyet va servis instituti talabasi

Qarajanova Gulnoza Tolliyevna
Assistant of Samarkand Institute of Economics and Service

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqola O'zbekistonda venchur biznesini rivojlantirishning hozirgi holatini tahlil qiladi va ushbu muammolarni bartaraf etish va mamlakatda tadbirkorlik va innovatsiyalarning barcha imkoniyatlarini ochish strategiyasini taklif qiladi.

Kalit so'zlar: venchur biznesi, tadbirkorlik va innovatsiya, ekotizim, investitsiya, investor.

Аннотация: В данной научной статье анализируется современное состояние развития венчурного бизнеса в Узбекистане и предлагается стратегия преодоления этих проблем и открытия всех возможностей предпринимательства и инноваций в стране.

Ключевые слова: венчурный бизнес, предпринимательство и инновации, экосистема, инвестиции, инвестор.

Abstract: This scientific article analyzes the current state of venture business development in Uzbekistan and proposes a strategy to overcome these problems and open up all the possibilities of entrepreneurship and innovation in the country.

Key words: venture business, entrepreneurship and innovation, ecosystem, investment, investor.

O'zbekistonda venchur biznesini rivojlantirish tobora muhim ahamiyat kasb etib bormoqda. Mamlakat o'z iqtisodiyotini diversifikatsiya qilishga va qishloq xo'jaligi va tog' - kon sanoati kabi an'anaviy tarmoqlarga bo'lgan ishonchini kamaytirishga intilayotganda, tadbirkorlik va innovatsiyalarni rivojlantirish zarurati tobora ortib bormoqda. O'sish salohiyati yuqori bo'lgan boshlang'ich kompaniyalarni moliyalashtirish va qo'llab - quvvatlashga qaratilgan venchur biznesi iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirish va ish o'rinlari yaratish imkoniyatiga ega, biroq, O'zbekistondagi venchur kapital ekotizimi hali ham yangi bosqichda, moliyalashtirish imkoniyati cheklangan, bilim va tajriba yetishmasligi va kuchli huquqiy va me'yoriy asoslarga ehtiyoj bor.

O'zbekistonda venchur biznesining tarixiy asoslari uning ildizlarini 1990-yillarga, mamlakatning rejalashtirilgan bozordan bozorga o'tish davriga borib taqaladi. Sovet ittifoqi parchalanishi bilan O'zbekiston ko'plab iqtisodiy muammolarga duch keldi, shu jumladan o'z tarmoqlarini diversifikatsiya qilish va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish zarurati. O'zbekistonda venchur biznesini

rivojlantirishning dastlabki bosqichlari hukumat yetakchiligidagi tashabbuslarga, tadbirkorlik va innovatsiyalarni qo'llab - quvvatlash institutlarini tashkil etishga alohida e'tibor qaratildi. 2003 yilda "kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash to'g'risida" gi qonun joriy etildi, bu mamlakatda venchur kapital faoliyatini rivojlantirish uchun huquqiy asos yaratdi. Ushbu Qonunchilik kichik va o'rta korxonalariga investitsiyalarni rag'batlantirish, tadbirkorlar va investorlar o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirishga qaratilgan. O'tgan yillar davomida O'zbekiston biznes-inkubatorlar, texnoparklar tashkil etish va moliyalashtirish dasturlari kabi venchur biznesini rivojlantirish bo'yicha keyingi qadamlarni qo'ydi. Ushbu chora-tadbirlar venchur kapital qo'yilmalari uchun yanada qulay muhit yaratishga yordam berdi, bu esa O'zbekistonda venchur biznes sohasining jadal va o'sib borishiga olib keldi.

O'zbekiston hukumati iqtisodiy o'sish va texnologik innovatsiyalarni rivojlantirishda venchur biznesining ahamiyatini e'tirof etdi va shu tariqa uning rivojlanishiga ko'maklashish uchun bir qancha tashabbus va siyosatlarni amalga oshirdi. Mamlakat bo'ylab innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash markazlarini tashkil etish muhim tashabbuslardan biridir. Ushbu markazlar tadbirkorlar, investorlar va ilmiy-tadqiqot muassasalari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, ularni zarur resurslar, murabbiylik va tarmoq imkoniyatlari bilan ta'minlash uchun markaz bo'lib xizmat qiladi. Bundan tashqari, hukumat turli xil soliqlarni amalga oshirdi venchur korxonalariga investitsiyalarni rag'batlantirish uchun imtiyozlar va imtiyozlar. Masalan, soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar to'g'risidagi qonun yangi boshlanuvchilarga soliq yukini sezilarli darajada kamaytiradi, ularni birinchi besh yil davomida korporativ daromad solig'idan ozod qiladi va keyinchalik pasaytirilgan stavkalarini taklif qiladi. Bundan tashqari, hukumat boshlang'ich korxonalarini moliyaviy qo'llab - quvvatlaydigan va istiqbolli korxonalariga sarmoya kiritadigan tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi kabi ixtisoslashtirilgan venchur fondlarini tashkil etdi. Ushbu tashabbus va siyosatlarni amalga oshirish orqali O'zbekiston hukumati o'z imkoniyatlarini yaratmoqda.

O'zbekistonda venchur biznes uchun muhim muammolar mavjud bo'lsa-da, ularning rivojlanishiga yordam beradigan muhim imkoniyatlar ham mavjud. Mamlakatdagi venchur korxonalar duch keladigan asosiy muammolardan biri bu yaxshi rivojlangan ekotizim va qo'llab - quvvatlash infratuzilmasining etishmasligi. Bunga erta bosqichda moliyalashtirishga cheklangan kirish, farishta investorlari tarmoqlarining kamligi va biznes murabbiylari va inkubatorlarning etishmasligi kiradi. Bundan tashqari, murakkab qoidalar va uzoq ma'muriy

protseduralar kabi venchur biznesini boshlash va boshqarish bilan bog'liq to'siqlar, muhim muammolarni keltirib chiqaradi, biroq, O'zbekistonning o'sib borayotgan iqtisodiyoti, strategik geografik joylashuvi va tabiiy resurslarning ko'pligi venchur biznes uchun muhim imkoniyatdir. Hukumatning iqtisodiyotni liberallashtirish va islohotlarni amalga oshirish bo'yicha so'nggi sa'y-harakatlari, masalan, yuqori texnologiyalar parkini tashkil etish va turli iqtisodiy zonalarni ishga tushirish mamlakatning xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va innovatsiyalarni rivojlantirishga sodiqligini namoyish etadi. Bundan tashqari, mamlakatning yosh va tobora ko'proq ma'lumotli aholisi potentsial tadbirkorlar va iste'dodlarning katta havzasini ta'minlaydi. Bilan to'g'ri islohotlar va qo'llab-quvvatlash mexanizmlari amalga oshirilayotgan O'zbekiston venchur biznesining gullab-yashnayotgan markaziga aylanib, mamlakatning iqtisodiy o'sishi va texnologik taraqqiyotiga hissa qo'shishi mumkin.

O'zbekistondagi venchur biznesining muvaffaqiyatlaridan biri bu Ucell misolidir. Mamlakatdagi yetakchi telekommunikatsiya kompaniyasi bo'lgan Ucell 1996-yilda MTS (Rossiya telekommunikatsiya kompaniyasi) va O'zbekiston hukumati o'rtasida qo'shma korxonada sifatida ish boshlagan. O'tgan yillar davomida Ucell o'z xizmatlarini muvaffaqiyatli kengaytirib, innovatsion xizmatlarni taklif qilmoqda keng polosali internet, mobil banking va raqamli kontent kabi yechimlar. Mijozlar ehtiyojini qondirish va uzluksiz texnologik taraqqiyotga e'tibor qaratgan holda, Ucell abonentlar bazasi va daromadlarining sezilarli o'sishiga erishdi. Bugungi kunda Ucell nafaqat millionlab odamlarga ishonchli aloqa xizmatlarini taqdim etib, balki qimmatli ish o'rinlarini yaratib, mamlakatning raqamli iqtisodiyotini rivojlantirishga hissa qo'shib, O'zbekiston telekommunikatsiya bozorida hukmronlik qilishda davom etmoqda. Ucellning muvaffaqiyat tarixi venchur biznesining imkoniyatlarini ta'kidlaydi O'zbekiston va boshqa mahalliy tadbirkorlar uchun yangi imkoniyatlarni o'rganish va innovatsion korxonalariga sarmoya kiritish uchun ilhom manbai bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda venchur biznesining rivojlanishi iqtisodiy o'sish va innovatsiyalar uchun muhim imkoniyatdir. Hukumatning startaplar uchun qulay muhit yaratish va ularni zarur resurslar va imtiyozlar bilan ta'minlash borasidagi sa'y-harakatlari istiqbolli natijalarni ko'rsatdi. Moliyalashtirish imkoniyati cheklanganligi va malakali ishchi kuchining etishmasligi kabi hali ham engish kerak bo'lgan muammolar mavjud bo'lsa-da, umumiy tendentsiya ijobiydir. Korxonalar korxonalar iqtisodiy diversifikatsiyani

amalga oshirish, qimmatbaho ish o'rinlarini yaratish va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatiga ega. Bundan tashqari, hukumatning turli tashabbuslar va dasturlar orqali tadbirkorlik va innovatsiyalarni rivojlantirishga sodiqligi rivojlanayotgan boshlang'ich ekotizimni rivojlantirishga bag'ishlanganligini namoyish etadi. O'zbekiston bilimga asoslangan iqtisodiyotga aylanish yo'lidagi sayohatini davom ettirar ekan, venchur biznesining muvaffaqiyati uning kelajagini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. To'g'ri siyosat, investitsiyalar va hamkorlik bilan O'zbekiston o'zini mintaqaviy markaz sifatida ko'rsatishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Benjamin Mokri. Tadbirkorlik va Davlat siyosati. 5/23/1988
2. Osiyo Taraqqiyot Banki. Texnologiyalarni ishga tushirish uchun O'zbekiston ekotizimi. 7/1/2023
3. www.ziyonet.uz